www.dobsina.sk
ročník VIII., č. 59- december 2014

DORUČOVANÉ BEZPLATNE DO POŠTOVÝCH SCHRÁNOK

NOVINY dobšinské

NOVINY OBČANOV MESTA

Redakčný vinš

„Keď vonia ihličie
a plameň sviečky horí,
keď cítite tymián
a tíško padá sneh,
to je čas vianočný,
keď všetci sme si blízki,
to je čas sviatočný,
keď vonia láska, pokoj, mier."

Vážení čitatelia!
Želáme Vám pokojné Vianoce zasnežené láskou najbližších. Nech sa Vám všetky starosti a problémy premenia na črepiny šťastia a roztrbliecu nielen vianočný stromček, ale aj Vaše srdcia. Nech Vám nikto a nič nechýba, nech u vás zvonia nielen roľničky, ale aj smiech, a nech máte teplo a pokoj v duši. Želáme Vám láskyplné sviatočné dni.

Vaša redakcia

Vianočný príhovor primátora mesta

Opäť tu máme čas najkrajších sviatkov v roku, čas vianočný. Mnohí z nás si povzdychnú, že tento vianočný čas príde tak rýchlo a trvá tak krátko. Žiaľ žijeme "veľmi rýchlo" a celý svet je uponáhľaný, preto aspoň na chvíľu spomaľme a zastavme sa v tieto krásne dni. Zabudnime na každodenné problémy, staré sváry a zažehnajme všetku zlosť a nenávisť, aby sme po vianočných sviatkoch vykročili do nového roku s čistým štítom. Spomeňme si na všetkých svojich blízkych, priateľov, známych, ale aj na všetkých tých, ktorí už nie sú medzi nami. Vráťme sa v spomienkach do detstva k vianočnému stromčeku, ku všetkému tomu, čo nám na tvári vyčaruje úsmev šťastia. V tieto dni sme si bližší ako inokedy, vieme sa tešiť aj z maličkostí a najväčšiu radosť nám robí tešiť iných, či už drobným darčekom, alebo len milým úsmevom. Vidieť odraz šťastia v očiach našich detí, ale aj v očiach všetkých tých, ktorí sú nášmu srdcu blízki je neopísateľným pocitom. Želám Vám všetkým, aby tento pocit trval počas celého roku, aby sme boli k sebe aj vo všedný deň ohľaduplní, milí a ochotní rozdávať dobro a pomoc tým, ktorí ju potrebujú, aj keď len v podobe pekných slov a úsmevov. Ak sa nám podarí v takomto duchu zdieľať aj bežné dni, budeme sami so sebou spokojnejší a svet bude krajší. Prajem Vám všetkým, vážení spoluobčania, krásne a ničím nerušené prežitie vianočných sviatkov, úspešný vstup do nového roku 2015, hlavne veľa zdravia, šťastia, božieho požehnania a veľa osobných ako aj pracovných úspechov.

Ján Slovák
primátor mesta

Štedrý deň a Štedrý večer

Vianočné obdobie je z hľadiska poznávania slovenských tradícií a ľudového zvykoslovia nepochybne veľmi zaujímavé. Rituály a úkony s ním spojené tvoria nezvyčajne bohatú mozaiku jednotlivých zvykov a obradov v ich originálnych variantoch, ktoré odzrkadľujú regionálne, konfesionálne a kultúrnohistorické osobitosti tradičnej kultúry na Slovensku. Prelínanie pohanských a kresťanských sviatkov prispelo vo 4.storočí k ustáleniu dátumu slávenia narodenia Ježiša Krista na 25.december, a to aj preto, lebo kresťanstvo postupne celkom prirodzene nahrádzalo pohanské sviatky a zvyky kresťanskými. Na obdobie okolo Štedrého dňa sa viazalo veľa zvykov a mnohé z nich súviseli už s adventom. K príprave na Vianoce napríklad aj v minulosti patrilo predvianočné upratovanie. V domácnosti, ale takisto v celom gazdovstve muselo byť všetko čisté, interiéry domu sa vybielili vápnom, hlinené podlahy sa nanovo vymazali, drevené dlážky sa vydrhli lúhom, umyli sa obloky. Bolo treba oprať šatstvo, pričom takéto pranie znamenalo poriadnu drinu. Pralo sa totiž ručne v korytách. Pri veľkom praní a vyváraní posteľnej bielizne to bola robota aj na dva-tri dni. Opratá bielizeň sa musela plákať v potoku, a to veru v zime vôbec nebolo príjemné - naše prastaré mamy by o tom vedeli rozprávať... Potom sa bielizeň sušila, žehlila a ukladala na svoje miesto. Gazdiné dbali, aby cez vianočné sviatky neviseli šaty na klinci, lebo ich majiteľ mohol do roka zomrieť. Posledné dni pred Vianocami sa každý poponáhľal vrátiť susedovi požičané náradie. Cez sviatky platil zákaz akejkoľvek práce, predovšetkým sa nesmelo priasť, šiť, tkať ani rúbať drevo, ba aj dobytok sa opatril vopred na viac dní, čiže robilo sa okolo neho len to najnevyhnutnejšie- dostal poživeň a vodu. A ešte na čosi sa dbalo v tomto čase- aby každý člen rodiny mohol zasadnúť k štedrovečernému stolu spolu s ostatnými. Preto sa drotári, plátenníci aj šafraníci vždy na Vianoce vracali domov k svojim.

Štedrý deň 24.decembra, zavŕšený Štedrým večerom, má na Slovensku niekoľko mien, nazýva sa aj Kračún, Vilija či Dohviezdny večer. Vždy bol plný obyčají a obradov, ktoré mali rodine zabezpečiť zdravie, prosperitu a šťastie do budúceho roka. Platila tu mágia začiatku: ako sa čo urobilo na Štedrý deň, tak bolo počas celého roka. Ženy nemali chodiť po susedoch ani z domu nikomu nič požičiavať. Gazdinky vstávali hneď po polnoci a začali piecť chlieb, aby bol do rána hotový. Ráno kúskami cesta oblepili ovocné stromy, aby bola v nasledujúcom roku dobrá úroda. Zavčas rána gazdovia nanosili vody na celé sviatky. Do studne dali štipku soli, aby v nej bola po celý rok zdravá voda. Vydajachtivé dievky mali zatriasť plot- odkiaľ zabrechal pes, z tej strany mal prísť ženích. Už v advente sa v katolíckych oblastiach Slovenska zachovával tzv. malý pôst, keď sa jedlo viac strukovín, kašovitých jedál a menej mäsa, a na Štedrý deň tento pôst vyvrcholil. Mäso sa zväčša jedávalo až na Božie narodenie, čiže Prvý sviatok vianočný /v zásade platilo, že na Štedrý deň sa môže jesť mäso beznohých zvierat- ryby, na prvý vianočný sviatok dvojnohých- hydina, a na Štefana štvornohých- divina, bravčovina/. V evanjelických rodinách sa však pôst nedržiaval, preto sa pred Vianocami robila zabíjačka, na štedrovečernom stole boli zabíjačkové špeciality /klobásy, pečená bravčovina, huspenina/ a kapustnica pripravená s mäsom a klobásou.

Medzi archaické zvyky na Štedrý večer, rozšírené na veľkej časti územia Slovenska, patrili aj ďalšie úkony. Napríklad keď zvonili na večer, gazda zašiel s deťmi do záhrady potriasť stromy, aby mali veľa ovocia. Veľké stromy, ktoré sa nedali triasť, oväzovali povrieslom. Pred večerou gazda zobral do izby psa, ktorý dostal strúčik cesnaku zabalený v slaninke. Keď ho zhltol, gazda ho vyhodil von oknom. Ak pes pritom zabrechal, značilo to, že bude z neho dobrý strážca. Cesnak sa dával psovi vraj preto, aby bol zúrivý.

V mnohých obciach obecný pastier chodil pred večerou z domu do domu vinšovať, aby mali gazdovia v budúcom roku veľa sena a dobrú úrodu na poliach. Pomocník, ktorý s pastierom pásaval kravy, držal zväzok prútov a gazdiná si zásterou z neho vytiahla 2- 4 prúty, ktorými vyšibala svoje deti aj pastiera, aby boli deti cez rok šikovné a aby pastier pri pasení nezaspal. Za vinšovanie dostal pastier koláč a kalíšok pálenky. Jeho pomocník niesol košík na koláče a fľašu, do ktorej zlieval pálenku. Prúty gazdiná schovala v izbe pod hradu, aby boli poruke na neposlušné deti. Na jar, keď sa prvý raz hnal dobytok na pašu, sa tieto prúty zapichli do hnoja, aby sa stádo držalo pokope.

Pred štedrou večerou sa porobili posledné úpravy - gazda doniesol do izby vecheť slamy ako spomienku na to, že Boží Syn sa narodil na slame, a gazdiná prestrela na stôl doma tkaný nový obrus s červenými nitkami /červená farba nitiek mala ochranný význam/. Pod obrus sa dávalo obilie, strukoviny, drobné mince, do slameničky na stôl pečivo v podobe zvierat - toľko kusov, koľko mali v hospodárstve kravičiek. To všetko preto, aby v novom roku bolo všetkého hojnosť, aby sa vydarila úroda, aby dobytok nepostihli choroby a aby sa v domácnosti držali aj korunky... Nohy stola sa zopli reťazou, ktorá symbolizovala pevnosť a svornosť rodiny. Pri sedení za stolom si všetci na ňu položili nohy. Pod stôl sa položil rýľ, sekera, lemeš či čerieslo - železné predmety symbolizujúce pevné zdravie. Na prestretom stole boli jablká, orechy, cibuľa, cesnak, oblátky a chlieb, sviečka, Biblia, fľaša pálenky a hriate /v niektorých oblastiach bolo známe aj pod iným názvom, najčastejšie sa pripravovalo tak, že do liehu alebo špiritusu sa pridala voda a husacia masť, potom sa nápoj dal ohriať a pil sa vždy teplý/. K stolu si všetci zasadli v čo najnovších šatách.

Úryvok z knihy:
Slovenský rok v ľudových zvykoch, obradoch a sviatkoch
Vyd. Fortuna Libri Bratislava, 2012

Príbeh na vianočný čas

Táto príhoda sa stala pred niekoľkými rokmi, keď otec zbil svoju 5-ročnú dcérku, pretože stratila nejakú vec neveľkej hodnoty.

Bol čas Vianoc a dievčatko prinieslo otcovi darček a vraví mu: „Ocko, toto je pre Teba!“

Otec bol viditeľne v rozpakoch, ale jeho podráždenosť ešte vzrástla, keď otvoril krabičku a nič v nej nenašiel, bola prázdna. Nahnevane odvrkol: „Nevieš, že keď sa robia darčeky, tak sa očakáva, že v nich aj niečo je? A Ty mi dávaš prázdnu krabicu!“

Dievčatko sa na neho nechápavo pozerá a so slzami v očiach hovorí: „Ocko,..... nie je prázdna! Vieš ako som sa namáhala, kým som ju naplnila mojimi mnohými božtekmi?“ Otec vtedy precitol, kľakol si k dcérke, objal ju a prosil o odpustenie...

Prešiel nejaký čas a chvíľková nepozornosť vodiča stála život toto dievčatko. Celý ostatný čas po jej smrti otec chránil krabičku, ktorú dostal v ono vianočné ráno od dcérky, na nočnom stolíku, pri posteli.

A keď sa cítil slabý, bezmocný, keď nevedel ako ďalej, keď mu problémy prerastali cez hlavu ..., vtedy otvoril krabičku a vybral z nej jeden božtek, spomínajúc si pritom na lásku, s akou ich dcérka do nej vkladala.

Zdroj: internet

Tvorba žiakov

Zimný čas

Zas prišiel ten zimný čas,
na okno nám klope mráz.
Kreslí kvety malé, veľké
a sú veľmi veľmi pekné.
Lesy, lúky, polia, láne
na bielo sú zasypané.

Prišla zima, prišli sviatky,
na stole vonia koláč sladký.
V izbe stojí jedlička
pre malého Ježiška.

Vaneska Bodnárová
V.A ZŠ Dobšiná

Zima

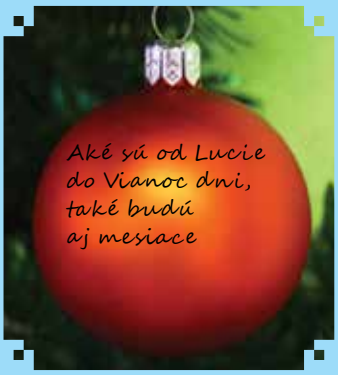
Padá snežik poľahúčky,
pozakrýva polia, lúčky.
Sadá deťom na líca
budeže to sanica.
Chytro sadaj na sane,
pri škole ťa čakáme.

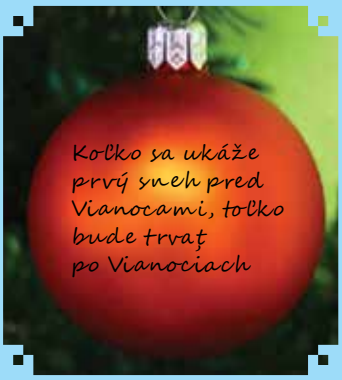
Jakub Polaneký
V.A ZŠ Dobšiná

Zimný hosť

Vianoce sú tu zas,
všade je tuhý mráz.
Aj snehu je viac než dosť,
to preto, lebo k nám prišiel zimný hosť.
Na Vianoce radosť veľkú mám,
pod stromčekom darčeky mám.
Potom pekne z večera,
rozbaľovanie sa začína.
Keď vo veľkom balíku
nájdem peknú bábiku,
budem sa s ňou pekne hrať
a veľmi rada ju budem mať.

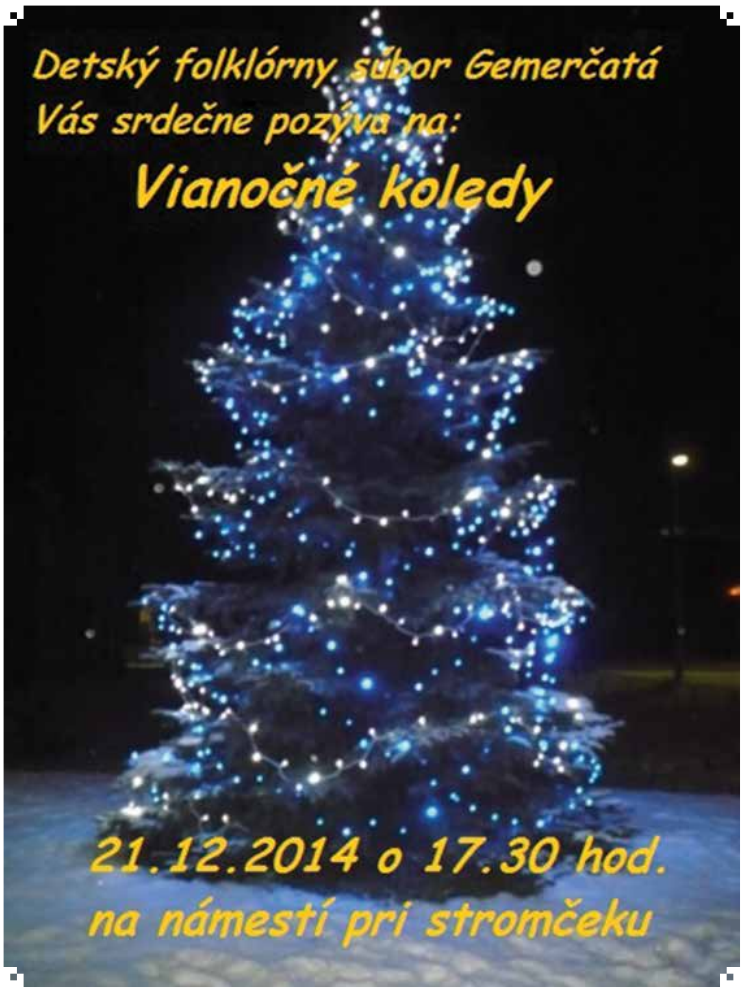
Beáta Berkešová
V. A ZŠ Dobšiná

Vianočné čítanie pre deti

Čas radosti, veselosti prichádza na sklonku roka, keď snežik odeje prírodu do bieleho kábatika. Pre deti je tým najočakávanejším a najkrajším obdobím. Všetky sa tešia na zimné radovánky a túžia nájsť si darček pod vianočným stromčekom. Tento čarovný čas však nie je len o darčekoch, je najmä o dobre, láske a spoločne prežitých chvíľach s najbližšími, pri hrách či s milou knižkou, ktorá roztancuje iskierky v detských očiach.

Mestská knižnica Dobšiná

Sviatočné športové podujatia

Komisia telovýchovy a športu pri Mestskom zastupiteľstve mesta Dobšiná opäť pripravuje sviatočné športové aktivity, na ktoré všetkých záujemcov srdečne pozýva:

Termín	Podujatie	Miesto konania
27.12.2014	Memoriál Sláva Priatku v stolnom tenise	Základná škola E. Ruffínyiho Dobšiná – telocvičňa
27.12.2014	Turnaje v minifutbale	

NOVINY dobšinské

DOBŠINSKÉ NOVINY – vydáva Mesto Dobšiná, ul. SNP 552, 049 25 Dobšiná, na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva v Dobšinej č.58-7/V.–2007 **IČO:** 00328197 Vychádza 7x do roka. **Evidenčné číslo MK SR:** EV 3271/09, **ISSN** 1338-7375 **Redaktor:** Anna Macková. **Redakčná rada:** Mgr. Christína Brnčíková, František Novotný, Vladimír Václavík. **Adresa redakcie:** Kultúrny dom, Námestie baníkov 384, 049 25 Dobšiná, tel.: 058/7941163, **Mob:** 0905418477 **Mail:** dobsinske.noviny@dobsina.sk **Grafická úprava a tlač:** Jaroslav Verlík, ANDROMEDIA SK, s.r.o, tel.: 0917336393. Uverejnené príspevky od dopisovateľov nehonorujeme. Za pravdivosť príspevku zodpovedá autor. Všetky práva vyhradené!